

ชื่อรายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น	โครงการถอดบทเรียนกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนศรีนครินทรวิทยาทนุเคราะห์ อำเภอนาหว้า จังหวัดสงขลา	
รายชื่อทีมวิจัย	นายธีรวัฒน์	ทองเสนอ
	นางคณิตดา	นวลสันชัย
	นางพนิดา	นวลแก้ว
	นางสาวณิศรา	นาควงศ์
	นางเสาวคนธ์	มุกตั่ง
	นางสาวรินทร์ลดา	กงเนียม
ปี พ.ศ.	2552	

บทคัดย่อ

โครงการถอดบทเรียนกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนศรีนครินทรวิทยาทนุเคราะห์ อำเภอนาหว้า จังหวัดสงขลา เป็นโครงการวิจัยที่เกิดขึ้นจากการค้นพบปัญหาพฤติกรรมด้านความกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนศรีนครินทรวิทยาทนุเคราะห์ที่พบว่าลดลงจากในอดีตที่ผ่านมา (ปีการศึกษา 2552 -2554) ซึ่งในอดีตนักเรียนของโรงเรียนได้มีโอกาสเรียนเรียนรู้แบบบูรณาการจากกลุ่มละครกระจัดริ้วร่วมกับคณะครู ได้จัดกระบวนการเรียนรู้ “ชุมชนศึกษา” ซึ่งทำให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าศึกษาประเด็นต่างๆในชุมชนอย่างจริงจัง ค้นพบปัญหาที่น่าสนใจในชุมชน นักเรียนได้ร่วมรณรงค์ผ่านกิจกรรมการละคร เกี่ยวกับการกำจัดขยะ ซึ่งขณะนั้นกำลังระบาคอย่างรุนแรงในชุมชน นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงจากการเรียนรู้ ฝึกการสัมภาษณ์ การค้นหาข้อมูล การนำเสนอข้อมูลอย่างกว้างขวาง ทำให้นักเรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออก จนเป็นที่ประจักษ์นักเรียนได้เป็นตัวแทนของโรงเรียนไปร่วมการแสดงละคร ในงานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการจัดขึ้น ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพมหานคร เป็นที่ยอมรับถึงความกล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนโรงเรียนศรีนครินทรวิทยาทนุเคราะห์ในยุค นั้น จากนั้นเหตุการณ์ต่างๆเปลี่ยนไปตามเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเข้าออกของครูที่หมุนเวียนเปลี่ยนไป การสอบอัตราจ้างของภาครัฐบาลที่เกิดขึ้นบ่อยซึ่งส่งผลให้ครูเอกชนมักจะเคลื่อนย้ายอยู่ตลอดเวลา ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการต้องหยุดชะงัก ขาดความต่อเนื่องจึงเกิดผลกระทบที่ทำให้ความกล้าแสดงออกของนักเรียนลดลงอย่างชัดเจน จากการประเมินภายนอกของ สมศ.และพฤติกรรมความกล้าที่ครูพบเห็นด้วยตัวเองในห้องเรียน ขณะที่ผลการเรียนรู้ทางวิชาการยังคงสภาพเอาไว้ได้

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวครูต้องกลับมาทบทวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ และ เป็นช่วงที่เจ้าหน้าที่ประสานงานจาก สกว.เข้ามาในโรงเรียนอีกครั้ง จึงหยิบยกประเด็นปัญหามาสู่เวทีอีกครั้งอย่างจริงจังเพื่อนำสู่การแก้ปัญหาพฤติกรรมความกล้าแสดงออกของนักเรียน อย่างเป็นรูปธรรม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการถูกหยิบยกขึ้นมาบอกเล่าต่อที่ประชุมอีกครั้งถึงโอกาสและการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพได้มากที่สุด จากอดีตที่ผ่านมา แต่จะอย่างไรเมื่อครูเปลี่ยนไปมีครูใหม่มามากมาย เหลือครูในยุคแรกเพียง 1 คน จำเป็นจะต้องดำเนินการให้ความรู้กับครูใหม่ให้มีความรู้ความสามารถก่อน จึงเกิดการอบรมเชิงปฏิบัติการจากกลุ่มละคร มะขามป้อม(มีกลุ่มละครกระจิริดเค็มด้วย) เข้ามาอบรมการละครสู่ห้องเรียน เน้นการจัดกิจกรรมให้หลากหลายสนุกสนานผ่านเกมต่างๆ เน้นกระบวนการคิด การทำงานกลุ่ม การนำเสนอผลการเรียนรู้ที่หลากหลายและสร้างสรรค์ ต่อด้วยการอบรมด้านความรู้เกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการกิจกรรม หลักการสอนแบบบูรณาการ จากครูผู้มากประสบการณ์ ซึ่งเป็นที่ปรึกษาฝ่ายวิชาการของโรงเรียน คือ **อาจารย์ชาติ สารานู** ได้จัดเข้าอบรมให้กับคณะครู และติดตามการทำงานของครูตลอดเวลาทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการอีกครั้ง

ในปีการศึกษา 2551 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกิดขึ้นในโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษาแบ่งเป็นระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ,3-4 และ 5-6 มีการจัดตารางเรียนชัดเจนมีเวลาเรียนอย่างเต็มที่ การเรียนรู้แบบบูรณาการดำเนินไป ในช่วงแรกระดับชั้นประถมศึกษา 5-6 นำร่องเดินนำก่อน ตามด้วย ระดับ 3-4 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 การทำงานดังกล่าวมีการให้คำแนะนำพูดคุยกันตลอดเวลา ในเวลาที่มีปัญหาและคุยกันในที่ประชุมทุกวันอังคาร ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ก้าวหน้า เกิดผลการเรียนรู้ที่ชัดเจน โดยแต่ละระดับ**มีเนื้อหาสาระ**เรื่องราวที่เรียนรู้ชัดเจน เกิดกระบวนการเรียนรู้ ที่เกิดจากผู้เรียน **เป็นสำคัญจริง** ในการเลือกเรื่องที่จะศึกษา กำหนดระยะเวลาในการเรียน กำหนดเนื้อหา กิจกรรม ผลการเรียนรู้โดยนักเรียนเอง ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ส่วนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 และ 1-2 ครูต้องใช้คำถามและคอยให้คำแนะนำในการทำกิจกรรม แต่อย่างไรก็ดี สามารถกล่าวได้ชัดเจนว่า **การสร้างการเรียนรู้เกิดจากตัวนักเรียนเป็นสำคัญจริง** มีการแสดงผลงานในกิจกรรม FUN FIND FOCUS หลายครั้ง จนมีผลการเรียนรู้ที่ประจักษ์เกิดโครงการ “การจัดขยะให้เป็นศูนย์” ค่อยๆลดด้วยการณรงค์เรื่องขยะในชุมชนใกล้โรงเรียน การทำโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เรื่อง “องศาของถังขยะที่มีผลต่อการทิ้งขยะ” เป็นการค่อยๆลดการเรียนรู้ลงอย่างมีประสิทธิภาพ และยังได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๑ ของจังหวัดสงขลาอีกด้วย ในงานวันการศึกษาเอกชน ประจำปีการศึกษา 2551 และมีการแสดงผลผ่านกระบวนการละครหลายครั้งทั้งการจัดกิจกรรม FUN FIND FOCUS และกิจกรรมงานปิดภาคเรียนประจำปีการศึกษา 2551 ต่อหน้าผู้ชมประมาณ 400 คน แสง สี เสียง สุดยิ่งใหญ่ให้นักเรียนนำผลการเรียนรู้แบบบูรณาการนำเสนอ โดยมีกลุ่มละครมะขามป้อม เข้าเป็นพี่เลี้ยงในการสร้างบทละคร และ คอยกำกับการแสดง มีผลประจักษ์ชัดถึงความกล้าแสดงออกของนักเรียน

ในส่วนการทำงานวิจัยของคณะครู ในระหว่างการสอน ก็มีการทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนเช่นการสังเคราะห์ผลการเรียนรู้ของนักเรียน สังเคราะห์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ใช้เวทีผู้ปกครองในการสะท้อนการเรียนรู้และความต้องการ และ สังเคราะห์การจัดกิจกรรมและการทำงานร่วมกับนักเรียนของกลุ่มละครมะขามป้อมโดยใช้คำถามในการสังเคราะห์ต่างๆมีผลที่เกิดขึ้น

ในการจัดวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งโจทย์วิจัยไว้ว่า“บทเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการจะพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้และทักษะชีวิตของนักเรียนได้อย่างไร” โดย มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงของนักเรียนจากการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ
 2. เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน กระบวนการจัดกิจกรรมของครูผู้สอน และความพึงพอใจและความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน
 3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้น เมื่อนักเรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ที่เพิ่มเติมเข้าไปนอกเหนือจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามปกติ
 4. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค ปัจจัย เงื่อนไข ที่มีส่วนสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้
- มีขั้นตอนการทำงานเพื่อตอบคำถามวิจัยที่ตั้งไว้ เพื่อนำไปสู่การถอดบทเรียนครั้งนี้สำเร็จได้โดยมีการทำงาน สรุปได้ 10 ขั้นตอนดังนี้

1. สำรวจสภาพความพร้อมของครูด้านความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรสาระ และความเข้าใจด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ
2. ให้ความรู้กับครูผู้สอนที่เกี่ยวข้อง โดยให้คำปรึกษาจากครูผู้รู้และมีประสบการณ์การสอนแบบบูรณาการ
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการทั้งระดับประถมศึกษา
4. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกอย่างต่อเนื่อง
5. ถอดบทเรียนจากการเรียนรู้แบบบูรณาการให้เห็นกระบวนการขั้นตอนวิธีการ การดำเนินการ ผลการดำเนินการ ปัญหา แนวทางการแก้ปัญหา ตลอดจนความพึงพอใจของผู้เรียน
6. สรุปผลการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกอย่างต่อเนื่อง ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนชีวิตประจำวันของนักเรียนที่เปลี่ยนไป
7. แลกเปลี่ยนรู้ เพื่อสรุปผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนและผู้ปกครอง
8. สังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการของโรงเรียน
9. นำเสนอผลการสังเคราะห์ผ่านกระบวนการละคร
10. สรุปผลการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูล เขียนรายงานวิจัย นำเสนอต่อผู้เกี่ยวข้อง

เมื่อมีการดำเนินการตามขั้นตอนทั้งหมดในการถอดบทเรียนเพื่อตอบคำถามหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ข้างให้ชัดเจนตรงประเด็นจึงเกิดผลที่ชัดเจน ในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้น ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ทั้งหมดมาจากความต้องการของผู้เรียนจริงตรงตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติที่มุ่งให้การจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ครูต้องฟังเสียงของผู้เรียน เปลี่ยนทัศนคติในการจัดการเรียนรู้ใหม่ความรู้ที่แท้จริงไม่ได้เกิดจากสิ่งที่ครูป้อนให้แต่ต้องเกิดจากสิ่งที่นักเรียนต้องการเรียนรู้ต่างหาก การสอนความรู้ไม่นานก็ลืม แต่การสอนวิธีการสร้างการเรียนรู้จะติดตัวผู้เรียนไป

ตลอดชีวิตและนำไปสร้างความรู้ต่อยอดได้ และแก้ปัญหาได้อีกด้วย ห้องเรียนไม่ได้อยู่ในกรอบสี่เหลี่ยมแต่ ห้องเรียนชีวิตจริงกว้างมากดังนั้นห้องเรียนอยู่ได้ทุกพื้นที่ที่นักเรียนต้องการเรียนรู้ในทุกประเด็น ห้องเรียนจะเปลี่ยนไปเรื่อยๆ และที่สำคัญครูต้องเชื่อมั่นในลูกศิษย์ของตนเองว่ามีความสามารถ ให้กำลังใจ แก้ปัญหาร่วมกับนักเรียน ทำหน้าที่ประสานงานให้นักเรียน เมื่อครูทำได้การสร้างองค์ความรู้ที่เกิดจาก ผู้เรียนก็จะเกิดขึ้นได้จริง

ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่เกิดขึ้นผู้ปกครองให้กำลังใจคณะครูตลอดเวลา ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานกับคณะครูและนักเรียน สะท้อนความต้องการให้ครูทราบ ที่ผ่านมาผู้ปกครองพอใจและต้องการให้ทางคณะครูสร้างนิสัยการรักความสะอาด รักการเรียนรู้ ไปถึงที่บ้าน ด้วย ให้ครูหาช่องทางให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด เพื่อให้ผู้ปกครองและโรงเรียนเข้าใจ ตรงกันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ท้ายที่สุดประเด็นปัญหาข้างต้นด้านความกล้าแสดงออกของนักเรียนก็ถูกแก้ปัญหา ด้วย กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งมีผลประจักษ์ชัดเจนเกี่ยวกับความกล้าแสดงออกของ นักเรียน ไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์คณะบุคคลในการทำโครงการ การณรงค์ขยะในชุมชน การนำเสนอ โครงการงานของนักเรียน การนำเสนอผลการเรียนรู้ในกิจกรรม FUN FIND FOCUS แต่ละครั้งผ่านกิจกรรม การเล่นเกมสั้น การนำเสนอต่อหน้าสาธารณะชนในห้องประชุมของคณะครูกลุ่มโรงเรียนเบญจมมิตร 5 โรงเรียน นักเรียนนำเสนอผลการเรียนรู้ โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการนำเสนอได้อย่างชัดเจน การตอบคำถาม ของคณะครูที่สนใจซักถาม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552 เลือกตั้งสภานักเรียนโดยมีทีม ลงแข่งขันทั้งหมด 3 ทีม แต่ละทีมร่างนโยบายหาเสียงด้วยทีมของนักเรียนอย่างจริงจัง กันอย่างสนุกสนาน มีการสร้างฐานเสียงของแต่ละทีมด้วยรูปแบบการนำเสนอที่แตกต่างกันออกไป และท้ายที่สุดเมื่อเลือกตั้ง เสร็จก็ร่วมกันทำงานอย่างสร้างสรรค์ และผลดังกล่าวยังแสดงให้เห็นชัดเจนคือนักเรียนที่จบออกไปใน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2551 นักเรียนรุ่นดังกล่าวสามารถไปเป็นผู้นำในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้จากการกลับมาเล่าสู่กันฟังของนักเรียน และที่สำคัญคือผลการเรียนรู้ของนักเรียนยังคง รักษาคุณภาพไว้ได้จากรายงานการสอบเข้า และ การสอบประเมินในระดับต่างๆ จึงสามารถตอบคำถาม วิจัยได้ชัดเจนว่าพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของนักเรียนนั้น คือ มีความสามารถและมีความกล้าแสดงออก อย่างสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นได้จริงจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ